

מרד אבשלום

הרב יונתן מאל, ראש תוכנית הלכה

ברצוני לנסות להעיר ולהאיר מספר נקודות מוקשות בעניין מרד אבשלום מזמן הגעתו של אבשלום לירושלים עד תבוסתו במלחמה [שמואל ב טו-יט]¹.

מתוך קריאת פרקים אלו עולות מספר תמיהות:

א. מה ראה דוד להשאיר עשר פילגשים לשמור על הבית, ומדוע יש להזכיר ענין זה?

ב. מדוע קיבל אבשלום את חושי הארכי כיועצו?

ג. מדוע עצתו הראשונה של אחיתופל היא: "בא אל פילגשי אביך"?

ד. מדוע אבשלום אינו מעלה לדיון עצה זו, ואילו את העצה השניה אבשלום מעלה לדיון ושואל לדעתו של חושי?

ה. מדוע העדיף אבשלום את עצת חושי הארכי על פני עצת אחיתופל?

ו. אבשלום נתלה בשערו באלה. מדוע לא חתך אבשלום את שערו?

ז. מדוע הרג יואב את אבשלום למרות התנגדותו של דוד ופקודתו המפורשת?

ח. יחסו של דוד לאבשלום אינו מובן. אבשלום ניסה להרגו, בא אל פילגשיו, הדיח אותו מהמלכות, ודוד בכל כוחו מנסה למנוע את הריגתו ומתאבל קשות על הריגתו על ידי יואב!

ט. דוד מתפלל על אבשלום ומעלה אותו משבעה מדורי גיהנום. בדרך כלל מקובלנו ברא מזכי אבא, אבא לא מזכי ברא², אדם זוכה לעולם הבא על ידי מעשיו, איך יתכן שאבשלום מועלה לגן עדן על ידי תפילתו של דוד?

להבנה עמוקה יותר של מרד אבשלום יש להבין תחילה את דמותו של אחיתופל.

נביא מספר מקורות העוסקים באחיתופל.

¹ תודה רבה לאבי מורי ד"ר עוזיאל מאל אשר למדתי ממנו חידושים רבים הכתובים כאן, ואף הגיה ובדק מאמר זה.

² סנהדרין קד ע"א. הבן במעשיו הטובים מזכה את אביו, כיוון שמעשיו הטובים נובעים מחינוכו של אביו. האב אינו מזכה את בנו, ועיין תוספות סוטה י ע"ב ד"ה 'דאייתה'.

אומרת הגמרא³ :

”מצאו שמואל לרב יהודה נשען על בריח הדלת ובוכה.
אמר לו : שיננא⁴ מדוע אתה בוכה?
אמר לו רב יהודה לשמואל : האם קטן הדבר בעיניך מה שנאמר על אחיתופל :
’לבך יהגה אימה אִיָּה סִפֵּר אִיָּה שִׁקֵּל אִיָּה סִפֵּר את המגדלים’⁵ :
’איה סופר’ - שהיו סופרים כל אותיות שבתורה.
’איה שוקל’ - שהיו שוקלים קלין וחמורין שבתורה.
’איה סופר את המגדלים’ - שהיו שונין שלש מאות הלכות במגדל הפורח באויר.
אמר רבי אמי : שלש מאות שאלות שאלו דואג ואחיתופל במגדל הפורח באויר.”

ובגמרא בסנהדרין⁶ :

”תנו רבנן : שלשה ניבטו ולא ראו ואלו הן : נבט, ואחיתופל, ואיצטגניני פרעה.
נבט ראה אש שיוצאת מאמתו. הוא סבר הוא ימלוך, ולא היא - ירבעם הוא שיצא
ממנו הוא ימלוך.
אחיתופל ראה צרעת שזרחה לו על אמתו. הוא סבר הוא ימלוך, ולא היא - בת שבע
בתו הוא שיצא ממנה שלמה מלך ישראל”.

ובמדרש⁷ :

”אחיתופל כתוב בו :
’ועצת אחיתפל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש בדבר האלהים כן כל עצת
אחיתפל גם לדוד גם לאבשלם’⁸.
’כאשר ישאל איש בדבר האלהים’, איש קרי ולא כתיב, שלא היה איש אלא מלאך”.

ובירושלמי⁹ :

”אמר רבי ירמיה אמר רב שמואל בר רב יצחק : מגילה שמסר שמואל לדוד¹⁰ אמרה
אחיתופל ברוח הקודש.
מה היה אחיתופל עושה? כשהיה אדם בא להתייעץ עמו היה אחיתופל אומר לו עשה
כך וכך.

³ חגיגה טו ע”ב.

⁴ שיננא – ביטוי שבח לאדם שנון וחרוף.

⁵ ישעיהו לג, יח.

⁶ קא ע”ב.

⁷ ילקוט שמעוני תהילים רמז תרכה ורמז תתעת.

⁸ שמואל ב טז, כג.

⁹ סנהדרין פרק עשירי הלכה ב [דף נב ע”ב].

¹⁰ בענין בנין בית המקדש – פני משה.

והיה אחיתופל מוסיף ואומר לאדם: אם אין אתה מאמין לי לך שאל באורים ותומים. והיה אותו אדם שואל באורים ותומים והיו אומרים לו בדיוק כפי שאחיתופל יעץ לו. וזה מה שנאמר¹¹:

ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש בדבר האלהים כן כל עצת אחיתופל גם לדוד גם לאבשלם.

ועצת אחיתופל אשר יעץ בימים ההם כאשר ישאל איש וגוי, איש קרי ולא כתיב, לא יכלו הכתובים לקרותו איש¹².

ובמדרש תהילים¹³:

"אמר ר' יהודה בר יצחק: לא היה לדוד אוהב יותר מאחיתופל, והיה בעל מקטרגין שלו, והוא היה יועצו כל העצות, שנאמר: 'ואחיתופל יועץ למלך וחושי הארכי רַע המלך'¹⁴.

כיון ששמע דוד שאחיתופל בקושרים עם אבשלום, אמר דוד: 'סכל נא את עצת אחיתופל'¹⁵.

אמר ר' נחמן: לא נתיירא דוד מאדם אלא מאחיתופל.

ויאמר אחיתופל אל אבשלם בוא אל פלגשי אביך אשר הניח לשמור הבית ושמע כל ישראל כי נבאשת את אביך וחזקו ידי כל אשר אתך¹⁶.

'בוא אל פלגשי אביך' - אחיתופל הטעה אותו המזל והיה סבור שהוא מלך והיה נותן עיניו באבשלום. אמר לו: בוא אל פלגשי אביך!

אמר לו אבשלום: וכן אתה אומר לי שאענה פלגשי אבי!

אמר לו אחיתופל: גזירת האלקים היא שאמר לאביך:

'כה אמר ה' הנני מקים עליך רעה מביתך ולקחתי את נשיך לעיניך ונתתי לרעיך ושכב עם נשיך לעיני השמש הזאת'¹⁷.

המדרש מסביר מה תכנן אחיתופל: אחרי שאבשלום יהרוג את דוד, אחיתופל ישב על אבשלום בדין על שעינה נשי אביו, לאחר מכן יהרוג את אבשלום על פי בית דין, ואז אחיתופל ימלוך!

¹¹ שמואל ב טז, כג.

¹² לאחר שנתן את העצה לאבשלום – פני משה.

¹³ מזמור נה ד"ה 'למנצח בנגינות'.

¹⁴ דברי הימים א כז, לג.

¹⁵ שמואל ב טו, לא.

¹⁶ שמואל ב טז, כא.

¹⁷ שמואל ב יב, יא.

”ולא היה אחיתופל יודע שהמלכות עומדת מבת בנו, שנאמר: 'הלא זאת בת שבע בת אליעם'¹⁸, ואליעם בן אחיתופל הגילוני”.

נסכם את העולה מהמדרשים לגבי דמותו של אחיתופל:

אחיתופל היה חכם גדול ביותר, ויש הקוראים לו מלאך.

דבריו ועצתו היו מקבילים לנאמר באורים ותומים.

תחילה היה אחיתופל חברו של דוד ורבו ואף אמר ברוח הקודש את המגילה האומרת היכן הוא מקומו ומה הם מדותיו של המקדש.

לאחר מכן ראה אחיתופל שהוא עתיד להיות מלך, תאוות הכבוד העבירתו על דעתו ועל דעת קונו, ומכאן ואילך החל לכלכל את כל מעשיו כדי לממש חזון זה.

כאן הייתה נפילתו, וכאן החלו עצותיו הרעות לאבשלום, והדרדרותו המהירה לשפלות שאין כמותה.

אפשר להבין מדוע בכה רב יהודה כשעסק במעשיו של אחיתופל;

החכם הגדול ביותר, שאמר את מגילת המקדש ברוח הקודש, הפך להיות רודף כבוד במובן השפל ביותר, שופך דמים ומגלה עריות, ונפל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא.

איך אפשר לקרא זאת ולא לבכות!

מדוע השאיר דוד עשר נשים פילגשים לשמור הבית?

נשווה בנפשנו שמלך גוי היה תוקף את דוד, ודוד היה נאלץ לברוח מפניו מירושלים. במקרה זה, לא יעלה על הדעת שדוד היה משאיר עשר נשים פילגשים לשמור את הבית. אך כאן דוד בורח מפני אבשלום ומשאיר את הנשים. דוד רצה לשמור על קשר מסוים בינו לבין אבשלום, והעריך שאבשלום לא יעשה דבר לנשים אשר נשארו בבית. בכך דוד שומר על גבול מסוים ועל אימון כלשהו בעימות בינו לבין אבשלום, בנשי המלך אין נוגעים. הערכתו של דוד היתה שאבשלום יכבד את נשי אביו. כבוד ואימון מוגבל זה יכול לסייע בעתיד לפשרה או לתחילתה של דרך משותפת לדוד ולאבשלום.

הביטוי: "לשמור הבית" הוא ביטוי בעל משמעות כפולה;

א. תחזוק הבית הפיזי מבחינת צרכי הבית היומיומיים.

ב. שמירת קשרי המשפחה, ושמירת בית המלוכה. דוד השאיר את רוב נשיו, עשר נשים מתוך י"ח.

¹⁸ שמואל ב יא, ג.

דוד צדק בהערכתו שאבשלום לא יגע בנשים, אבשלום לא נגע בנשים בהגעתו לירושלים.
אבשלום לא הסכים מתחילה לעשות את דברי אחיתופל!

דוד לא השכיל לצפות את "עצת אחיתופל".

אחיתופל הבין את כוונת דוד, "שמירת הבית", ולכן המעשה הראשון שאחיתופל עושה הוא ליעץ לאבשלום לבא על פלגשי אביו. כך מנתק אחיתופל את החוטים האחרונים המקשרים בין דוד לבין אבשלום, ומדרדר את אבשלום למקום שהוא – אבשלום - לא התכוון לרדת אליו מתחילה. מקום שאין דרך חזרה ממנו.

כך נאמר במדרש שהובא לעיל:

"אמר לו אחיתופל לאבשלום:

בוא אל פלגשי אביך,

אמר לו אבשלום:

וכן אתה אומר לי שאענה פלגשי אבי!

אמר לו אחיתופל: גזירת האלהים היא".

עצת אחיתופל זו מכילה רובד נוסף;

כתב הרמב"ם¹⁹:

"כבוד גדול נוהגין במלך, ומשימין לו אימה ויראה בלב כל אדם, שנאמר:

שום תשים עליך מלך²⁰ שתהא אימתו עליך.

אין רוכבין על סוסו, ואין יושבין על כסאו, ואין משתמשין בשרביטו, ולא בכתרו, ולא

באחד מכל כלי תשמישיו, וכשהוא מת כולן נשרפין לפניו.

וכן לא ישתמש בעבדיו ושפחותיו ושמשיו אלא מלך אחר.

לפיכך אבישג היתה מותרת לשלמה ואסורה לאדוניה".

השתמשותו של אבשלום בפילגשי אביו מביעה משמעות כפולה:

דוד אינו מלך לגיטימי. אבשלום הוא המלך הלגיטימי. כמו כן מכאן ואילך אין דרך חזרה.

"ושמע כל ישראל כי נבאשת את אביך"²¹.

מדוע עצה ראשונה זו של אחיתופל, אינה מועלית לדיון נוסף על ידי אבשלום?

¹⁹ מלכים ומלחמות פ"ב ה"א.

²⁰ דברים יז, טו.

²¹ שמואל ב טז, כא.

אחיתופל היה היועץ הבכיר ביותר הן לדוד והן לאבשלום. ברגע שאחיתופל מייעץ לאבשלום לבא אל פילגשי אביו ואומר: "ושמע כל ישראל כי נבאשת את אביך וחזקו ידי כל אשר אתך".

מכלל הן אתה שומע לאו, לא תעשה כך – וחלשו ידי כל אשר אתך.

אם אבשלום לא יעשה עצה זו, יאמר אחיתופל: אני איני יכול להיות שותף כיון שאיני בטוח שאתה נחרץ בהחלטתך ללכת כנגד אביך. ברגע שאחיתופל מסיר את תמיכתו, ספק רב אם יש עתיד למרד אבשלום. במצב הנתון אחיתופל לא הותיר לאבשלום אפשרות לסרב או לבחון עצה זו!

בעצה השנייה מופיע הביטוי:

"ויישר הדבר בעיני אבשלום ובעיני כל זקני ישראל"²².

בעצה הראשונה ביטוי זה אינו מופיע. הטעם לכך: אבשלום עשה זאת בחוסר ברירה ולא מרצונו.

מדוע קיבל אבשלום את חושי הארכי כיועצו?

אבשלום שואל את חושי הארכי שאלה נוקבת ביותר:

"ויאמר אבשלום אל חושי זה חסדך את רעך למה לא הלכת את רעך"²³?

מדוע קיבל אבשלום את דבריו של חושי?

חושי אומר דברים שאבשלום מאד מעונין לשמוע:

"ויאמר חושי אל אבשלום לא כי אשר בחר ה'

והעם הזה

וכל איש ישראל

לו אהיה ואתו אשב.

והשנית למי אני אעבד הלוא לפני בנו כאשר עבדתי לפני אביך כן אהיה לפניך".

חושי אומר:

1. ה' בחר את אבשלום.

²² שמואל ב יז, ד.

²³ שמואל ב טז, יז.

2. העם הסובב את אבשלום בחר אותו, יש כאן נתינת חשיבות לעבדי אבשלום.

3. עם ישראל בחר את אבשלום.

4. אבשלום הוא ממשיכו של דוד.

אומר חושי לאבשלום: אני מעדיף את האמת ואת דברי ה' הרוצה בהמלכתך, על פני החברות הפרטית שלי עם אביך דוד.

אלו הם הדברים שאבשלום מצפה לשמוע.

אבשלום מקבל את האישורים הללו מיועצו של דוד ורעהו, מחושי, נופל ברשת החנופה שכורך חושי הארכי סביבו, וממנה את חושי ליועץ.

נשווה בין עצת אחיתופל לעצת חושי.

העצה השניה של אחיתופל ממוקדת ביותר:

בחירת שנים עשר אלף גבורים, מסע לילי מהיר, הריגת דוד, ובכך המלכת אבשלום מובטחת. עם הגעת אבשלום לירושלים ישנו מומנטום של הצלחת אבשלום, ושנים עשר אלף גבורים יכולים לסיים את המשימה בן לילה.

עצת חושי מסורבלת מאד.

1. הבאת כל עם ישראל תאריך זמן רב. הזמן החולף ללא הכרעה אינו טוב לאבשלום.

2. ככל שחולף הזמן יורדת המוטיבציה של אנשי ישראל להחליף את דוד.

לאט לאט חודרת לליבם המחשבה שהחליפו מלך טוב ומושיע, שמסר את נפשו למענם, בבן פושע.

3. הצבא הגדול שחושי עתיד להביא הוא חסר מוטיבציה, ולעומת זאת צבאו של דוד נחוש והחלטי.

הצבא הגדול שחושי מגייס אינו מרוויח דבר מהחלפת המלוכה מדוד לאבשלום. לעומתו, צבאו של דוד נלחם כשגבו אל הקיר.

4. צבאו של דוד חדור אמונה בה' ובצדקתו של דוד, צבאו של חושי אינו מתאפיין דווקא באמונה בה'.

חושי עצמו מעיד שעצת אחיתופל היא העצה הטובה שהרי הוא מזהיר את דוד לברוח מחשש שמא יחול שינוי ובכל זאת יבצע אחיתופל את עצתו.

”וַיֹּאמֶר חוּשִׁי אֶל צְדוֹק וְאֶל אֲבִיתָר הַכֹּהֲנִים כֹּזֵאת וְכֹזֵאת יַעֲץ אַחִיתּוֹפֵל אֶת אֲבִשְׁלָם וְאֶת זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹזֵאת וְכֹזֵאת יַעֲצֵתִי אֲנִי. וְעַתָּה שְׁלַחוּ מֵהָרָה וְהִגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אֵל תֵּלֶךְ הַלַּיְלָה בְּעֵרְבוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עֲבוּר תַּעֲבוּר פֶּן יִבְלַע לְמֶלֶךְ וְלִכְלֵל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ”²⁴.

מדוע אם כן העדיף אבשלום את עצת חושי על פני עצתו השנייה של אחיתופל?

אבשלום אומר בהגיעו לירושלים²⁵: הֲבֵנו לָכֵם עֲצָה מֵהַנְּעִשָׂה!

בשלב זה ניתן היה להתעלם מדוד, ולהתחיל לבסס מלוכה עם סדרי שלטון חדשים, להיטיב עם העם, לתת דגש על תחומים שדוד לא נתן את לבו עליהם וכו’.

כרגע, בטווח המידי דוד אינו מאיים על שלטונו של אבשלום, לדוד אין כוונות התקפיות אלא רק מחשבות ותחבולות כיצד הוא בורח, העם המליך מלך אחר - את אבשלום.

במקום לבסס את הקשר בין אבשלום לעם ישראל, אחיתופל מנסה לנתב את כל מאמציו של אבשלום להמשך הקרע בין דוד לאבשלום ואף לחיזוקו של קרע זה, בשעה שלא ברור שענין זה הוא הנצרך כרגע.

כמובן שלתכניותיו ארוכות הטווח של אחיתופל, הריגתו של דוד נצרכת וכנאמר לעיל. הריגה כה מהירה של דוד, הינה מעשה דרסטי וחריג ביותר ואבשלום אינו מסוגל לאמץ זאת באופן מושלם.

יתכן שמתחת להכרה אבשלום חש שמהו לא הגיוני נרקם כאן, בעצותיו של אחיתופל, משהו המסיט את אבשלום מהענין המרכזי של מלוכתו. לכן אבשלום נמנע מפעולת הריגת בזק של אביו דוד. אולי עדיף מבחינתו של אבשלום שדוד יהיה בשוליים, אולי אסיר במקום מסוים, אולי חסר השפעה, אולי בארץ אחרת. עצת אחיתופל אומרת שעוד מספר שעות דוד מת. עצה זו צודקת מבחינה צבאית, אך אינה מתקבלת באופן מלא על לבו של אבשלום, לכן אבשלום רוצה לשמוע עצה נוספת.

הבדל נוסף בין העצות; בעצת אחיתופל מודגש מאד הפן האישי של אחיתופל:

1. אבחרה

2. ואקומה

3. וארדפה

²⁴ שמואל ב יז, טו-טז.

²⁵ שמואל ב טז, כ.

4. ואבוא

5. והחרדתי

6. והכיתי

7. ואשיבה

אבשלום אינו מוזכר בדברי אחיתופל ולו פעם אחת! מחשבותיו הכמוסות של אחיתופל ורצונו למלוך פורצים מבעד לדבוריו. איני טוען שאבשלום הבין זאת באופן גלוי, אך מתחת לפני השטח יתכן שדברי אחיתופל הסבו לו אי נחת מסוים.

חושי לעומת זאת מעמיד את אבשלום במרכז העניינים²⁶.

”האסף יאסף עליך כל ישראל מן ועד באר שבע

ופניך הולכים בקרב”

שאר הביטויים מופיעים בלשון רבים ולא בלשון יחיד:

1. ובאנו

2. ונחנו

3. והשיאו כל ישראל

4. וסחבנו

עצה זו מאיימת פחות על אבשלום.

הריגת דוד מופיע באופן יותר מטושטש, יחד עם ניצחון כללי. כמו כן מודגש בדברי חושי הגיבוי הכללי שיהיה לאבשלום מעם ישראל כולו במלחמה, ובכך חושי מחניף שוב לאבשלום וכן מבטיח לו את הצלחת המלחמה [ברגע שאבשלום לא קיבל את עצתו של אחיתופל, הבין אחיתופל שאין סיכוי להמשך המרד, נתן צוואה לביתו²⁷, בחר לו את מיתת בית הדין הקלה ביותר – חנק, ומת²⁸].

מדוע לא חתך אבשלום את שעריו בעודו תלוי באלה?

²⁶ כמובן שחושי אינו שוכח להחניף גם לאחיתופל, ”לא טובה העצה אשר יעץ אחיתופל בפעם הזאת” בפעמים אחרות ודאי שעצתו טובה.

²⁷ בבא בתרא קמז ע”א.

²⁸ שמואל ב יז, כג.

אומרת הגמרא²⁹ :

”ואבשלום רוכב על הפרד ויבא הפרד תחת שובך האלה הגדולה ויחזק ראשו באלה ויותן בין השמים ובין הארץ והפרד אשר תחתיו עבר”. שקל ספסירא בעא למיפסקיה³⁰, תנא דבי רבי ישמעאל: באותה שעה נבקע שאול מתחתיו”.

מה המשמעות של דברי רבי ישמעאל: באותה שעה נבקע שאול תחתיו?

הבה ונבחן מה יתרחש אם אבשלום יחתוך את שערו, ומה יהא אם אבשלום לא יחתוך את שערו: אם אבשלום חותך את שערו הרי הוא יורד לאדמה וממשיך במרד. אם אבשלום אינו חותך את שערו ונשאר תלוי בעץ, יש סיכוי רב שהמרד יפסק כיון שאבשלום יהרג או ילקח בשבי. אבשלום מבין שאם הוא חותך את שערו וממשיך במלחמה הוא נופל בגיהנום. זוהי משמעות דברי רבי ישמעאל: ”באותה שעה נבקע שאול מתחתיו”. אבשלום מעדיף להישאר פסיבי ותלוי על העץ ובכך יש עצירה מסוימת במהלך המלחמה.

מצבו הפיזי של אבשלום - תלוי בין שמים וארץ בשערו, מקביל למצבו הרוחני, כרגע הוא תלוי בין שמים וארץ, האם יפול לגיהנום, או יחזור בתשובה!

העץ שבו אבשלום תלוי נקרא אלה, ויש בכך רמז שכל עוד הוא קשור בשערו לעץ הרי הוא קשור לאלוקים.

כיצד העלה דוד את אבשלום בתפילתו מגיהנום לגן עדן?

הגמ'³¹ מביאה את הפסוקים הבאים :

”וירגז המלך ויעל על עלית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני אבשלום בני בני אבשלום מי יתן מותי אני תחתיד אבשלום בני בני!
ויגד ליואב הנה המלך בכה ויתאבל על אבשלם.
ותהי התשעה ביום ההוא לאבל לכל העם כי שמע העם ביום ההוא לאמר נעצב המלך על בנו.

ויתגנב העם ביום ההוא לבוא העיר כאשר יתגנב העם הנכלמים בנוסם במלחמה.
והמלך לאט את פניו ויזעק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני³²!

שואלת הגמ':

מדוע קרא דוד המלך שמונה פעמים ”בני”?
שבעה פעמים שהעלה את אבשלום משבעה מדורי גיהנום.

²⁹ סוטה י ע”ב.

³⁰ שקל ספסירא בעא למיפסקיה - לקח אבשלום חרב ורצה לחתוך את שערו.

³¹ סוטה י ע”ב.

³² שמואל ב יט, א-ה.

והשמיני?

יש אומרים שקירב ראשו לגופו³³.
יש אומרים שהביאו לעולם הבא.

בשלוש החלטות חשובות לא מרד אבשלום באביו באופן המרבי :

1. בענין פילגשי אביו, הכריח אחיתופל את אבשלום לבא על פילגשי אביו, אבשלום לא רצה מתחילה לעשות כך.

2. בענין הריגת דוד, הוא הכריע שלא להרוג את דוד אביו, ובניגוד לעצת אחיתופל.

3. באמצע המלחמה הוא עצר את עצמו ונשאר תלוי.

דוד ידע את כל החלטותיו של אבשלום כיון שחושי דווח לו באמצעות אחימעץ ויונתן. תפילתו של דוד הייתה "בניי" כלומר יש קשר בין אבשלום לבניי, וקשר זה יכול הוא שיעלה את אבשלום לגן עדן. לכן התפילות שדוד מתפלל על אבשלום מעלות אותו מגיהנום לגן עדן.

אבשלום התבלט והתאפיין ביופיו ובשערו.

אומרת הגמרא³⁴ :

"תנו רבנן : חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה, וכולן לקו בהן :
שמשון בכוחו, שאול בצווארו, אבשלום בשערו, צדקיה בעיניו, אסא ברגליו.
שמשון בכוחו, דכתיב³⁵ : ויסר כחו מעליו.
שאול בצווארו, דכתיב³⁶ : ויקח שאול את החרב ויפל עליה.
אבשלום בשערו, ויחזק ראשו באלה".

"וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום. ובגלחו את ראשו והיה מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו ושקל את שער ראשו מאתים שקלים באבן המלך"³⁷.

מהי המשמעות של ההתבלטות ביופי ובשער?

השער, אף הוא נותן יופי לאדם :

³³ שהיה ראשו רחוק מגופו וקירבו – רש"י.

³⁴ סוטה י ע"א.

³⁵ שופטים טז, יט.

³⁶ שמואל א לא, ד.

³⁷ שמואל ב יד, כה-כו.

”הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים מבעד לצמתך שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד”³⁸.

הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד”³⁹.

היופי, הרי הוא הסידור ההרמוני השלם בין כל החלקים החיצוניים. התאמה וסימטריה של המרכיבים כולם. יכולותיו של אבשלום הם גדולות בתחומים חיצוניים, ותחומים אלו חשובים הם לקודש.

”יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם ויהי כנען עבד למו”⁴⁰.

אמנם יופיו של אבשלום הוא בשערו, יופי חיצוני, אך הקירוב של תכונה זו אל הקודש יש בכוחה לתת חיזוק ותוספת קדושה.

בית המקדש נקרא נוי של עולם.

דוד רצה לקרב את אבשלום ולהשתמש בכישוריו אלו לטובה.

מעין סיכום

עימות מורכב ביותר מתגלה כאן; מספר אישים נאבקו כאן על עתידה של מלכות ישראל.

הדמות המרכזית במרד אבשלום הוא אחיתופל.

המאבק העיקרי הוא בין דוד לאחיתופל; רשעותו חסרת הגבולות של אבשלום הייתה מעין כלי משחק בידיו הזדוניות של אחיתופל, אבשלום לא הבין שהוא משמש כהקדמה וכבמה למימוש שאיפותיו של אחיתופל.

דוד ניסה בכל מאודו לקחת את הצדדים החיוביים של אבשלום ולהעלותם ולחברם אל הקודש.

יואב בן צרויה קטע ניסיון זה על ידי הריגתו של אבשלום”⁴¹.

הקשר בין דוד לאבשלום הוא המעלהו לגן עדן.

³⁸ שיר השירים ד, א.

³⁹ שיר השירים ו, ה.

⁴⁰ בראשית ט, כז.

⁴¹ מה שגרם בסופו של תהליך להריגתו של יואב על ידי שלמה, עיין סנהדרין מט ע”א.